

Теорія психології нужди (життєвої енергії)

Maksymenko S.D. The theory of poverty psychology (vital energy) / S.D. Maksymenko // Problems of Modern Psychology: Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / edited by S.D. Maksymenko, L.A. Onufrieva. – Issue 25. – Kamianets-Podilsky: Aksioma, 2014. – P. 7-18.

С.Д. Максименко. Теорія психології нужди (життєвої енергії). Автором констатується, що особистісна дія є тим психічним феноменом, який дійсно реалізує певний аспект нужди, «утримує» в єдності афективні та інтелектуальні компоненти особистості і забезпечує їх сполучальну взаємодію. Показано, що б не виступало предметом психологічного дослідження – моторні дії, робота аналізаторів, особистісні вчинки – це, в кінцевому рахунку, особистісні дії, які в єдності свого внутрішнього психічного змісту відбивають і реалізують єдину біосоціальну сутність нужди, а отже – і особистості в цілому. Зазначено, що генетико-моделюючий аналіз дозволяє виокремлювати вихідну змістовну одиницю особистості як відкритої системи, що саморозвивається, створюючи саму себе. Встановлено, що такою одиницею є нужда як всезагальна енергетична сила самого життя, яка являє собою суперечливу єдність біологічного та соціального. Зроблено висновок, що генетико-моделюючий аналіз дозволяє з'єднати онтогенез і творчість: виявляється, що реальною силою, яка створює особистість і визначає її існування, є любов як опредметнена нужда. Зазначено, що аналіз за одиницями це – вивчення на основі логіко-психологічного аналізу суперечливої одиниці – нужди, яка тримає в собі в абстракції в нерозвиненій формі примат цілого: біологічного та соціального. Підкреслено, що особливе місце в дослідженні психічного розвитку за допомогою генетико-моделюючого методу займає підведення під логічно вибудовану систему психологічних понять відповідної системи дій і операцій, адекватних родовій діяльності, спрямованій на створення цих понять в історії культури і родової здатності як результату їхнього засвоєння в процесі навчання. Встановлено, що реальне ж формування даних психічних здібностей здійснюється в експериментальному навчанні, структурно організованому як моделюючий (формуючий) експеримент. Зроблено висновок, що процес формування психічних здібностей (які є інтимно-психологічним еквівалентом цілісної діяльності) складається з двох етапів: конструювання моделей цих здібностей і втілення в навчальному (експериментальному) матері-

алі їх формування в учбовій діяльності щодо засвоєння цього матеріалу, а психолого-педагогічне дослідження, завданням якого є вивчення формування цілісної діяльності та її психічних еквівалентів – здібностей, можливе тільки при побудові його способом генетико-моделюючого дослідження.

Ключові слова: теорія, психологія нужди, генетико-моделюючий метод, процес формування психічних здібностей, біосоціальна сутність нужди, існування, онтогенез, саморозвиток, особистість, генеза.

С.Д. Максименко. Теория психологии нужды (жизненной энергии). Автором констатируется, что личностная действие является тем психическим феноменом, который действительно реализует определённый аспект нужды, «удерживает» в единстве аффективные и интеллектуальные компоненты личности и обеспечивает их соединительное взаимодействие. Показано, что бы ни выступало предметом психологического исследования – моторные действия, работа анализаторов, личностные поступки, – это, в конечном счете, личностные действия, которые в единстве своего внутреннего психического содержания отражают и реализуют единую биосоциальную сущность нужды, а следовательно – и личности в целом. Указано, что генетико-моделирующий анализ позволяет выделять исходную содержательную единицу личности как открытой саморазвивающейся системы, создавая саму себя. Установлено, что такой единицей является нужда как всеобщая энергетическая сила самой жизни, которая представляет собой противоречивое единство биологического и социального. Сделан вывод, что генетико-моделирующий анализ позволяет соединить онтогенез и творчество: оказывается, что реальной силой, которая создаёт личность и определяет её существования, является любовь как опредметнена нужда. Указано, что анализ по единицам это – изучение на основе логико-психологического анализа противоречивой единицы – нужды, которая держит в себе в абстракции в неразвитой форме примат целого: биологического и социального. Подчёркнуто, что особое место в исследовании психического развития с помощью генетико-моделирующего метода занимает подведение под логично выстроенную систему психологических понятий соответствующей системы действий и операций, адекватных родовой деятельности, направленной на создание этих понятий в истории культуры и родовой способности как результата их усвоения в процессе обучения. Установлено, что реальное же формирование данных психических способностей осуществляется в экспериментальном обучении, структурно организованном как моделирующий (формирующий) эксперимент. Сделан вывод, что процесс формирования психических способностей (которые являются интимно-психологическим эквивалентом целостной деятельности) состоит из двух этапов: конструирование моделей этих способностей и воплощение в учебном (экспериментальном) материале их формирования в учебной деятельности по усвоению этого материала, а психолого-педагогическое исследование, имеющий задачей изучения формирования целостной де-

ятельности и ее психических эквивалентов – способностей, возможно только при построении его образом генетико-моделирующего исследования.

Ключевые слова: теория, психология нужды, генетико-моделирующий метод, процесс формирования психических способностей, биосоциальная сущность нужды, существование, онтогенез, саморазвитие, личность, генезис.

Постановка проблеми. Згідно зі створеною нами оригінальною теоретичною парадигмою, в основі психології генези особистості лежить дія нужди як генетично вихідної одиниці розвитку та існування особисті. Як енергетично ємкий інформаційний потік, нужда специфічно з'єднує біологічні і соціальні детермінанти та виступає у вигляді довічної рушійної сили саморозвитку людської істоти – особистості.

Це (нужда) специфічне трансформування генетичного коду людини у вічність. Нужда довілля – генеральний оператор життя (життєвої сили) – чистої енергії людини, з чого починається (зароджується) особистість (подих і все життя)?!!

Центральною одиницею в даному ракурсі є нужда «як суперечлива, рухлива й енергетична єдність біологічного й соціального». Єдність біологічного та соціального є відомим у психології постулатом. Нам удалося здолати декларативні обмеження розкриттям істотних характеристик, що презентує принципи креативності і реалізації людиною власних цілей, бажань, формування життєвих шляхів і тощо.

Мета нашої статті – теоретичне дослідження теорії психології нужди (життєвої енергії).

Виклад основного матеріалу. Нужда породжує не просто існування, і не просто онтогенез; саме нужда зумовлює унікальне явище життя і його розвитку: еволюція життя виявляється спрямованою, і спрямована вона в бік постійного ускладнення та прогресу. Отже, нужда визначає наявність в біологічній еволюції детермінанти: розвиток виявляється детермінованим не наявним рівнем морфологічної, анатомічної будови чи функціонування, він детермінований майбутнім – це рух до ускладнення.

І саме тепер ми нарешті розуміємо сутність структури як цілісності: особистість відрізняється від позаособистісних форм існування саме тим, що вихідна інтенція – нужда – має ніби подвійне призначення – вона, з одного боку, є чисто природною, біологічною інтенцією і в такому вигляді зумовлює розвиток механізмів входження у світ, і це ті самі процеси, що відбуваються в живому світі взагалі хоча й дуже ускладнені.

Але у людини є набагато яскравіше виражена соціальна складова нужди, яка саморозвиває цю істоту зсередини, з себе самої. А точніше – з віковичного досвіду існування людських поколінь. Тож дитина виникає як істота, що саморозвивається, і зовсім не тому, що зустрічається з зовнішнім, передусім, соціальним середовищем, як це представлено в класичних варіантах культурно-історичної теорії. Нужда – «двигун», який працює все життя (як працює серце людини), від зачаття до фізичної смерті. І це призводить до самозміни.

Я вважаю за свій обов'язок сказати, що на величезному масиві теоретичних і емпіричних даних нам довелося виокремити абсолютно вражаючу одиницю особистості – це співвідношення біологічного та соціального, яке виявляється *нуждою*. Я сказав би й не так: генетично вихідне відношення, яке констатує особистість, є нужда. Нужда, як певна дихотомічна пара співвідношення біологічного і соціального, констатує особистість тоді, коли вона зароджується і коли розвивається, і розвинену і згасаючу особистість. Це перший фундаментальний факт.

Другий факт: коли ми говоримо, що особистість – це згусток, це, взагалі-то, ніби продукт суспільних відносин, то що ж ми маємо на увазі? Я, в даному випадку, маю на увазі те, що вплетений в біологічний організменний рівень соціум, оточення призводить до того, що індивід в процесі розвитку сам для себе констатує факт наявності біологічного свого єства.

Особистість – це форма існування психіки людини, яка являє собою цілісність, здатну до саморозвитку, самовизначення, свідомої предметної діяльності і саморегуляції, та має свій унікальний і неповторний внутрішній світ. Гіпотетично ми передбачили, що ось таким «ядерним» утворенням особистості може виступати *нужда*.

Отже, що є, при такому розумінні особистості, джерелом і рушійною силою розвитку особистості? Такою одиницею, як ми вже сказали, приступаючи до розгляду генетико-моделюючого методу, виступає *нужда*. Вона є нічим іншим, як інформаційно-енергетичною властивістю людини, яка полягає в експансії життя в онто- і філогенезі.

Саме *нужда* є базальною основою, на якій розвиваються предметні потреби. Потреби завжди предметні. І тут постає питання: а звідки ж вони беруться? А вони беруться з *нужди*, оскільки саме *нужда* задає енергетично-інформаційну базу для того, щоб формувалися та розвивалися потреби (чи біологічні, чи фізіологічні, чи соціальні, чи пізнавальні і т.д.).

І от коли на базі нужди розвиваються ті чи інші конкретні предметні потреби, вони, усвідомлюючись, стають мотивом, і так людина діє. І тут знову перед нами постає питання: а як же діє людина і які є її атрибутивні ознаки нужди, що дають можливість визначити особистість в природі чи природу з особистістю?

Отже, щоб відповісти на питання, з'ясуємо атрибутивні ознаки нужди.

Гетерогенність – змістовна ознака нужди: біологічне і соціальне тут відпочатково складають суперечливу, але абсолютно нерозривну єдність у розгалуженні. Кожне відгалуження нужди породжує живу істоту як суб'єкта реалізації її суттєвої функції. Поки живе істота – в ній існує відгалуження нужди, яке є саме відгалуженням, тобто воно залишається у єдиному потоці нужди. Життєві прояви і контакти живої істоти, всі її зміни вбираються (асимілюються) нуждою, залишаються в ній, збагачують і урізноманітнюють цей нескінченний енергетичний плин величезною цільністю нової інформації. Саме це є вихідною умовою розвитку.

Здатність до розвитку (саморозвитку). Вони не є випадковими і хаотичними, бо мають спрямування на постійне ускладнення та підвищення інтегрованості. Завершуються вони в умовах Землі «виходом» нужди на позицію можливості усвідомлювати саму себе (рефлексія). Але це не є дійсним кінцевим етапом становлення нужди: просто людство виникло на цьому етапі і нужда відрефлектувала саму себе. Але *розвиток (саморозвиток)* продовжується...

«Соціальне запліднення», – так (нехай і дещо метафорично, але точно), ми називаємо цей важливий етап онтогенезу особистості. Так, дитина виявляється підготовленою до цього етапу, крім того, прямо з початку її життя в світі прямо-таки бурхливо (вибухово!) розвивається пізнавальна сфера, але це все не є сутністю. Нужда породжує ще одну нову форму взаємодії – дивовижну форму.

Хоча дитина стає автономною істотою, вона зберігає всі форми взаємодії, які існували до народження. І фізичний відрив від матері зовсім не означає припинення взаємодії, яка була – вона залишилась в досвіді, набула нових форм. Але нужда виходить на новий оберт спіралі – починається привласнення світу (привласнення як переведення у своє власне).

Вихідною тут є ідея розуміння розвитку особистості як саморуху (саморозвитку) складної біосоціальної системи, активність якої спонукає всезагальна нужда – недиференційована, нена-

сичувана, непередметна і така, що не може бути опредметнена, а отже, і завершена: цей єдиний і могутній інтенціональний рух субстанції, що виникає як результат любовних стосунків двох особистостей різної статі, визначає існування людини в світі, і сам є незавершеним навіть з фізичною смертю індивіда.

Суб'єкт, «запліднений» цим рухом – нуждою, виявляється здатним на зустріч з об'єктами світу і вибір серед них тих, що найбільше відповідають його укоріненій нужді. Так з'являються потреби.

Можна сказати навіть так: особистість існує як цілісна структура, що забезпечує реалізацію функції саморозвитку, саморуху. Отже, як з'являється дана функція? Всебічний поглиблений аналіз людського існування, а також численних теоретичних уявлень про нього дозволяє нам визначитись в цьому аспекті: витоком саморозвитку (а отже, і особистості в цілому) є нужда як енергетично-інформаційна сутнісна якість, що забезпечує експансію життя в онто- і філогенезі.

Нужда є єдиною вихідною інтенційною силою, діяльність якої «запускає» складну систему «особистість» і забезпечує її розвиток як саморозвиток. Вона, ця сила є унікальним носієм динаміки життя, зокрема, життя людини.

Нужда – вияв *ортогенези* у розвитку, що спрямований на *розвиток у строго визначеному напрямку* – її **атрибутивна ознака**. Отже, нужда визначає наявність в біологічній еволюції детермінанти: розвиток виявляється детермінованим не наявним рівнем морфологічної, анатомічної будови чи функціонування, а майбутнім – це рух до ускладнення.

Аналіз філо- і онтогенезу живого засвідчує, як уже вказувалося, що нескінченний плін нужди, її саморозвиток не є випадковим і хаотичним. Він має спрямування. І спрямований він на постійне ускладнення та підвищення інтегрованості. Цей рух завершується в умовах Землі «виходом» нужди на позицію можливості усвідомлювати саму себе (рефлексія). Але можна відповідально говорити про те, що це не є дійсним кінцевим етапом становлення нужди: просто людство виникло на цьому етапі і нужда відрефлектувала саму себе. Але рух продовжується... Тому, третя атрибутивна ознака нужди полягає в тому, що її розвиток є спрямованим і являє собою ортогенез.

Важливою атрибутивною властивістю нужди є її здатність до породження. Ця креативна якість виявляється в усьому, що пов'язане з життям, і це є дійсно справжнім дивом (О.Ф.Лосєв). Але ми зупинимось тут на найбільш суттєвому. Зустріч двох від-

галужень нужди, втіленої в живі істоти різної статі, породжує якісно нову нужду (інформаційно й енергетично нову), яка продовжується в існуванні нової живої істоти. Цей акт є єдиним цілісним предметненням нужди в живій природі.

Нужда – здатність до породження. Зустріч двох відгалужень нужди, втіленої в живих істотах різної статі, породжує якісно нову нужду (інформаційно й енергетично нову), яка продовжується в існуванні нової живої істоти. Цей акт є єдиним цілісним предметненням нужди в живій природі. Ми зустрічаємось з «другою» реальністю: *нужда людини може створювати і нову людину, і якісно новий продукт (творчість).*

Однак необхідно зазначити, що в акті створення нужда зовсім не виступає в ролі такої собі модифікованої Libido (навіть у тваринній царині), адже вона відпочатково є *єдністю* натурального і соціального.

Складне поєднання в зустрічі афективного й інтелектуального компонентів породжує дію, тобто спрямовану й цільову активність, яка вже відпочатково, як бачимо, має характер *особистісної дії*.

Отже, особистісна дія є тим психічним феноменом, який дійсно реалізує певний аспект нужди, «утримує» в єдності афективні і інтелектуальні компоненти особистості та забезпечує їх сполучальну взаємодію. Що б не виступало предметом психологічного дослідження – моторні дії («живий рух» за Бернштейном), робота аналізаторів, особистісні вчинки – ми повинні завжди давати собі звіт, що це є, в кінцевому рахунку, *особистісні дії*, які в єдності свого внутрішнього психічного змісту відбивають і реалізують єдину біосоціальну сутність нужди, а отже, й особистості в цілому.

І якщо знову згадувати і той дослід Г.С.Костюка, про який ми вже говорили раніше, й інші дослідження, тобто науково-емпіричні дані, і якщо говорити про життєвські знання, то ми всюди зустрічаємося з одним і тим самим явищем: образ завжди є пристрасним.

Він завжди мій. Тобто вже саме те, що це мій образ, означає, що він пройшов через усю особистісну структуру, через весь досвід, все минуле і майбутнє даної конкретної людини. І тому розділяти явища переживання, відображення і породження образу просто немає сенсу. Ми не переживаємо образ, ми будуємо образ після і в процесі переживання, можна так сказати. А в цілому, в часі це просто одночасний акт (це – один акт). І, до речі, у досліді Г.С.Костюка там симультанність побудови образу була розі-

рваною, вийшов сукцесивний процес через дуже складні умови побудови образу, і спостерігається зовсім інша річ: там спочатку переживається, а потім будується образ.

Нужда – форма втілення в породжену нею живу істоту. Поза живим ми не маємо енергетично-інформаційної біосоціальної сутності, подібної нужді. Вона пов'язана з суто фізичною енергетикою Всесвіту, але виникає та існує виключно як втілена в біологічну істоту. Ми маємо ефект, схожий з явищами мікросвіту, відкриття яких призвело до *необхідності створення принципу доповнюваності*: жива істота існує водночас і як структура, і як *втілена в ній* нужда. Нужду ми не можемо охопити іншим шляхом, окрім вивчення живої істоти, як її прояву. Отже, все залежить від ракурсу дослідження.

Афіліативна природи нужди існує у формі любові. Як і Т. де Шарден, ми схильні розглядати любов досить широко, вважаючи її силою, *що протистоїть космічній ентропії і зумовлює рух усіх живих істот* (не лише людей) *одне до одного*. І саме результатом цього руху є *народження*.

Відпочаткова, біосоціальна за своєю природою, нужда породжує любов, як реалізацію двох укорінених в ній потреб – у повному з'єднанні з коханою людиною і породженні свого продовження – нової істоти. Це – домінантні, «смислостворюючі» мотиви, і вони не є «дефіцитарними», тобто не зникають при своїй реалізації.

Нескінченність існування нужди є важливою атрибутивною її ознакою. Завершеним (кінцевим) є існування організму, особистості як носіїв і втілення нужди. Але завдяки Зустрічі і *через* неї нужда продовжує своє існування і є нескінченною в часі. Нам здається, що аналіз даної атрибутивної властивості дозволить, крім усього іншого, відкрити нові аспекти значення часу в житті.

Перераховані атрибутивні властивості нужди окреслюють (нехай поки що і схематично) її природу. Ми, зокрема, бачимо принципову різницю нашого розуміння, порівняно з точкою зору Юнга та інших вчених.

Отже, подальший розвиток особистості як присвоєння внутрішньої специфіки взаємостосунків близьких дорослих, і, на цьому підґрунті, зміна міжфункціональних систем, поєднується з диференціацією внутрішнього світу. В певний момент виникає враження про відокремлення та розходження афективної і інтелектуальної сфер людини. Проте ми схильні стверджувати, що це – лише враження. Тут не існує дихотомії, тут діють два спо-

лучених процеси, забезпечуючи єдине унікальне явище – життя й розвиток особистості, що спонукається нуждою.

І якщо психологія не бачить за формуванням, скажімо, способів розумових дій єдиної біосоціальної природи особистості, якій, в кінцевому рахунку, і потрібні (чи не потрібні) ці способи, якщо вона, не бачить, що кожна потреба, кожен мотив зароджується і реалізується в обов'язковій суперечливій взаємодії з когнітивною сферою (реалізуючи щоразу все ту ж єдину нужду), то це – проблеми психології, а не її єдиного об'єкта – людської особистості.

Сучасна наука фактично не здатна досліджувати утворення такого ступеня складності як науково-емпіричний факт: практично всі методи і методичні процедури спрямовані на «зупинку» в часі і розкладання складного об'єкта не елементні частки, тим самим відбувається фактичне знищення об'єкта, адже найбільш важливі його властивості (які лише й роблять його саме цим об'єктом) безнадійно зникають з поля зору дослідника.

Дослідження таких складних систем як особистість, їх дійсне розуміння вимагає застосування відповідного методу. Він повинен бути адекватним об'єкту, що вивчається. І водночас, метод є втіленням і методологічно-рефлексивним вираженням підвалин теоретичної позиції. Генетико-психологічний погляд на особистість означає розуміння її як унікальної цілісності, що саморозвивається, саморегулюється і є носієм довічного вселюдського духу.

Аналітична складова генетико-моделюючого методу спрямована на виокремлення змістовних рухливих одиниць генези і самомоделювання за принципами:

Генетико-моделюючий метод вивчає цілісну особистість, що саморозвивається. Пошук «одиниць» іншої природи встановив, що нею є нужда – суперечлива вихідна єдність біологічного та соціального, яка зумовлює існування особистості.

Принцип побудови методу відобразив природу *об'єкта вивчення*: соціального, неможливість отримати остаточні (кінцеві) емпіричні пошуки щодо внутрішнього світу людини (рефлексивний релятивізм).

Технологія методу (принцип єдності генетичної й експериментальної ліній розвитку) передбачає проведення дослідження в максимально природних умовах існування особистості та створення актуального простору реалізації самою особистістю численних можливостей моделювання власного розвитку й існування.

Генетико-моделюючий аналіз дозволяє нам виокремлювати вихідну змістовну одиницю особистості як відкритої системи, що саморозвивається, створюючи саму себе. Ми встановили, що такою одиницею є нужда як всезагальна енергетична сила самого життя, яка являє собою суперечливу єдність біологічного та соціального.

Генетико-моделюючий аналіз дозволяє з'єднати онтогенез і творчість: встановлено, що реальною силою, яка створює особистість і визначає її існування, є любов як опредметнена нужда.

Отже, **аналіз за одиницями** – вивчення на основі логіко-психологічного аналізу суперечливої одиниці – нужди, яка тримає в собі в абстракції в нерозвиненій формі примат цілого: біологічного і соціального.

Єдності біологічного та соціального декларує таку єдність, відкриває дійсну сутнісну природу витоків активності особистості. Ми виходимо з того, що нужда є вихідним енергетичним началом особистості, біосоціальним за своєю природою. Онтогенез особистості починається значно раніше, ніж вона народжується фізично. Його початок – опредметнення – втілення нужд двох осіб, що люблять одна одну. Виникає нова форма існування нужди, яка (нужда) просто не може існувати без матеріального носія.

Коріння соціального, безумовно, знаходиться в найпростішій взаємодії живих істот, яка є абсолютно необхідним атрибутивним фактом, точно таким же за значущістю, як і розмноження. Отже, нужда відпочатково є поєднанням двох глобальних прагнень – розмноження і взаємодії («біологічного» і «соціального»). Одне не можливе без іншого, і це є – імперативом існування живого.

Креативність, бо у «зустрічі» нужди з численними і різноманітними об'єктами та явищами не просто породжуються потреби, вони зумовлюють цілепокладання та розвиток власних і унікальних засобів досягнення цілей. Вона є глибинною, первісною й абсолютно природною ознакою особистості – це є вища форма активності. Активність, яка створює і залишає слід, втілюється. З іншого боку, креативність означає прагнення виразити свій внутрішній світ.

Рефлексивний релятивізм фіксує неможливість встановлювати точні виміри і фіксувати остаточно вищі унікально-творчі вияви особистості. Адже самодетермінація через власну нужду відкриває людині принципово ненасичувану та необмежувану можливість різноманітності проявів і властивостей. Наявність рефлексії як одного із загадкових наслідків зустрічі нужди з

життям людини робить це життя своєрідним, відкриває людині дійсну нескінченність ресурсів самозміни.

Принципи креативності і релятивізму відкривають дійсний зміст суб'єктності: нужда в онтогенезі ніби розгалужується. Частина її існує і функціонує так, як це було в ранньому дитинстві, як було на початку: поза волею даної людини забезпечується її життєздатність і плин життя в цілому. Інша «гілка» нужди спрямовується виключно на зустрічі з соціальним світом. Саме ці зустрічі породжують вищі психічні функції, цілепокладання, пристрасність внутрішнього світу, креативність. Так народжується суб'єкт.

Єдність експериментальної і генетичної ліній розвитку, на наш погляд, – суттєвий момент характеристики нашого методу й культурно-історичній теорії. Ця цілісна особистість виходить на перший план у генетико-моделюючому дослідженні. І ми легко схиляємось до феноменологічного напрямку, коли даємо собі звіт, що тут (див. **принцип креативності**) нічого «змоделювати» не можна, не порушивши філігранно тонкий процес **самомоделювання та саморозвитку**.

Але конструюванням експериментальних шкільних програм генетико-моделюючий метод не вичерпується. Це тільки його логіко-теоретична частина, у якій здійснюється проектування навчального предмета шляхом відтворення логіки його становлення і побудови системи понять за принципом їхнього виведення з нерозвиненого поняття (абстрактного) до розвинутого (конкретного).

Висновки. Особливе місце в дослідженні психічного розвитку за допомогою генетико-моделюючого методу займає підведення під логічно вибудовану систему психологічних понять відповідної системи дій і операцій, адекватних родовій діяльності, спрямованій на створення цих понять в історії культури та родової здатності як результату їхнього засвоєння в процесі навчання.

Реальне ж формування даних психічних здібностей здійснюється в експериментальному навчанні, структурно організованому як моделюючий (формулюючий) експеримент. У цілому процес формування психічних здібностей (які є інтимно-психологічним еквівалентом цілісної діяльності) складається з двох етапів:

- 1) конструювання моделей цих здібностей;
- 2) втілення в навчальному (експериментальному) матеріалі їх формування в учбовій діяльності щодо засвоєння цього матеріалу.

У такому випадку психолого-педагогічне дослідження, завдання якого полягає у вивченні формування цілісної діяльності та її психічних еквівалентів – здібностей, можливо тільки при побудові його способом генетико-моделюючого дослідження.

S.D. Maksymenko. The theory of poverty psychology (vital energy). The author states that personal action is the mental phenomenon that actually implements some aspect of poverty, «holds» the unity of affective and intellectual components of the personality and provides their joined interaction. It is shown that whatever the subject acted in a psychological research – motor actions, analyzers' work, personal actions, that they are, ultimately, personal actions that in the unity of inner mental contents reflect and implement unified biosocial nature of poverty, and therefore – the whole personality. Genetic and modeling analysis is noted to distinguish the initial meaningful unit of the personality as an open system, self-developing, creating itself. This unit is established to be the poverty as overall energy force of life that is a contradictory unity of biological and social. It is concluded that genetic and modeling analysis allows to connect ontogeny and creativity: it turns out that the real force that creates the personality and determines its existence is love as a subjective poverty. It is noted that the analysis for units is the study based on logical and psychological analysis of the controversial unit – a poverty that holds a primacy of integrity of biological and social in the abstraction in undeveloped form. The special place in the study of mental development according to the genetic and modeling method takes putting into the logical built-in system of psychological concepts the relevant system of actions and operations, adequate to the childbirth activity aimed at the creation of these concepts in the history and culture of the tribal capacity as a result of their mastering in the process of training. The actual formation of the same mental abilities is established to be carried out in an experimental study, structured as modeling (forming) experiment. It is concluded that the formation of mental abilities (which are intimate psychological equivalent of integrated activity) consists of two phases: constructing models of these capabilities and implementation in the educational (experimental) material their formation in educational activities concerning mastering the material, and psychological and pedagogical research, having the task of the formation the integral mental activity and its psychic equivalents – abilities, is possible only when building the genetic and modeling study by its method.

Key words: theory, psychology of poverty, genetic and modeling method, process of mental abilities formation, biosocial nature of poverty, existence, ontogeny, self-development, personality, genesis.

Отримано: 10.07.2014 р.